

SKRYTÝ PŮVAB PÍSKOVCOVÝCH LABYRINTŮ

008 1/1825

AGARTHA
Badatelská společnost

Můžeme je obdivovat v mnoha koutech naší země a jejich důmyslné zpracování nám svou mohutností vyráží dech. V dávných dobách pískovcové labyrinty sloužily nejen k úkrytu vesničanů před hrozícím nebezpečím. Bylo to také sídlo tuláků, osamělých poustevníků a – pokud byla někde poblíž i obchodní stezka – tak i po zuby ozbrojených loupežníků. S Kamilem Pokorným z badatelské skupiny Agarthá se nyní společně podíváme do úžasných spleť a labyrintů chodeb hloubených v pískovcové spraši. Povíme si o chodbách, které už na první pohled mnohdy připomínají chrámovou architekturu. Pokud na takové místo zavítáme, velmi rychle se dostaví pocit, že jsme právě vkročili na posvátnou půdu.

Kamile, jaké pískovcové labyrinty patří na našem území mezi tvé nejoblíbenější?

Bezesporu to budou ty, které se dají najít v okrese Znojmo. Jsou nádherné. Tím, jak se z nich těžil písek, který byl v jednu dobu pro svou jedinečnost velmi žádaný v okolních zemích, získaly pískovce svou nezaměnitelnou podobu. Mnohé z nich mají dodnes profil gotického lomeného oblouku a pozoruhodné je, že se nacházejí i ve více úrovních pod sebou.

Můžeš být konkrétnější, co se týče polohy pískovců, o kterých bude řeč?

To bych nerad, už jen kvůli bezpečnosti. Myslím, že člověk, který bude mít opravdu velký zájem si tahle místa na vlastní oči prohlédnout, si určitě najde cestičku, jak zjistit, kde přesně jsou.

Jak je možné, že je zrovna na Znojemsku takové množství tak krásných labyrintů?

V mnohých případech patří přímo k domům nebo zahrádkám. Zdejší vinné sklípky a spleti podzemních chodeb byly často hloubeny tak těsně vedle sebe, že se naši předci při dalším hloubení prokopali do vedlejších sklepů. Vzpomínám si, že když jsme tam vlezli poprvé, měli jsme z toho skutečně – jak se říká – druhé Vánoce.

Až tak vás to uchvátilo?

Ano. V Moravském krasu se sice nachází stovky jeskyněk a stejně tak je spousta historických sklípků pod Brnem, ale většinou mají rozlohu jen několika metrů a nic víc. Mnohdy už nikam nepokračují a nikam se nenapojují. Proto nás to úplně dostalo. Byl to adrenalinový zážitek, protože jsme si připadali jako hledači pokladů. Chodby, které na sebe navazují, a skrytá zákoutí dalších tajných chodeb pro naši skupinu totiž poklady jsou. Byly tam i bludné smyčky, slepé kóje bez pokračování i rozcestí. A někdy, když to vypadalo, že jsme narazili jen na další

slepou komoru, jsme objevili u země úzkou díru, kudy by se dalo sotva prolézt. Ve chvíli, kdy jsme se ale sehnuli a do díry posvítili, došlo nám, že je to možná neplánovaný průraz do sousedního labyrintu a do další spleti chodeb, vyhloubených o úroveň nebo o půl úrovně níž. Pro běžného člověka, ale i pro speleology je zdejší podzemí překvapivě členité. Už na první dojem máte pocit, že jste se ocitli v bludišti, kde se zkrátka musíte ztratit.

A ztratili?

Máme už přece jen vycvičenou orientaci. Byli jsme zvyklí zkoumat i znojenské nebo jihlavské podzemí o délce několika kilometrů, takže o dlouhém bloudění nemůže být řeč. Ale je pravda, že když jsme pronikli úzkou skulinou do další úrovně a nebyl odsud jiný východ, dalo nám chvíli úsilí zase tu správnou skulinu najít. Původně tu muselo být více vstupů, ale místy je možné vidět zavalí. A tak je běžné, že do částí chodeb v některých podlažních úrovních už není vchod zvenčí. Dá se sem dostat jen skulinou z vedlejšího podlaží. To je pak hodně napínavé. Nejde jen o nalezení bezpečné cesty ven. Je třeba také neustále kontrolovat vzduch, protože původní vrtané větrací otvory jsou většinou nefunkční.

Proč tam prolézáte, když hrozí taková rizika? Může vás to přece zavalit...

Víš, rizika si sice uvědomujeme, ale přecházet několik velkých křižovatek a silnic za den v rušném městě je podle nás mnohem větší riziko, než že by se úsek, kterým procházíme, zavalil. A navíc jde často o větší spletenec chodeb. Člověk během chvíle najde zpět jinou cestu vedlejšími chodbami. Pokud už by šlo o ten jediný úzký průlez, tak si myslím, že by člověk v zápalu boje o život zával prohrabal i rukama. Zdejší písky jsou jemné jako na dětském písčovišti, ale ne zase tak, že by se sesypala celá skála. Spadnou třeba dva metry písku ze stro-

LABYRINTY ZA POHOŘELICKU

LABYRINTY NA ZNOJEMSKU

pu, ale zůstane tam už držet jiná vrstva, jak je mnohde vidět. A navíc: vždy pátráme ve skupině plné zkušených lidí, na případné problémy je nás tak víc. Počítat s tím ale člověk musí. Není od věci si do kapsy vzít lehkou energetickou tyčinku na posílení, do batůžku pití a náhradní úsporné světlo. Dnešní LED svítidla dokážou svítit v úsporném režimu desítky hodin.

❗ A ví se něco o původu těch chodeb? Jaká je jejich historie a účel?

Známo je toho velice málo. Možná je to dáno tím, že si vesničané chtěli svá území, kde se odmala skrývali nebo si hráli, chránit. Možná je to z jiného důvodu. Také je třeba počítat

s tím, že tohle podzemí nemá jednotnou historii – prostory každá rodina hloubila postupně, podle času a možností. Umím si představit, že to své podzemí, skrýše a uložená vína před druhými spíše zatajovali, než aby se navzájem chlubil. Už v období třicetileté války čelila jižní Morava různým vpádům a nájezdům Turků, Švédů a jiných nepřátel. Proto bylo dobré mít v nebezpečných dobách možnost někde se ukrýt a uschovat tam i svůj skromný majetek. Z toho důvodu se postupně hloubily v jemné pískovcové spraši další a další prostory tzv. chodbicováním.

❗ Co to je?

Způsob, kdy se ručním oblým nástrojem ukrájí do pískovce další prostor. Dodržuje se většinou profil gotické klenby, boční stěny se postupně naklání a setkávají až do hrotu. Je to pevnější ze statického hle-

diska a lidé tak mohou snadno procházet i se zavazadly nebo skleněnými demizony s vínem v rukou. Je jasné, že tyto prostory sloužily nejen v mírových dobách i jako vinné sklepy, protože tu je stabilní chladné klima. Vzhledem k rozsahu labyrintů chodeb i způsobu ražby je jasné, že tu vesničané písek těžili ve velkém.

❗ Proč si to myslíš?

Bylo by nesmyslné tolikrát vedlejší chodby vzájemně propojovat. Dozvěděli jsme se od starousedlíků, že v zimě, kdy nebyla práce na polích, se zalezlo do chodeb a muži vykrajovali písek. Ten se pak prodával do nedalekého Rakouska. Nějaký vedlejší příjem se rodinám vždycky hodil. Zdejší jemné a čisté písky se používaly nejen na fajnovou omítku, dříve se s ním umývalo i nádobí, protože neexistovaly saponáty.

❗ A jak jste tolik labyrintů objevili?

Jednou nás napadlo zajet na Znojemsko a procházet různé jihomoravské lesy. Všiml jsem si mezi stromy menší prohlubně, zakryté mohutným těžkým vyvráceným pařezem. Dívali jsme se z různých úhlů pod pařez a stále více nám bylo jasné, že nejde jen o nerovnou zemi. Jakmile jsme společnými silami pařez odvalili, spatřili jsme v prohlubni menší otvor a po straně zděnou klenbu z již zvětralých cihel. Z prohlubně jsme odhrabali listí a větvičky, abychom mohli sklonit hlavu ke klenbě a posvítit pod ni. Spatřili jsme značně klesající chodbu obezděnou kameny. Neváhali jsme ani chvíli a zvětšili vstupní otvor tak, aby se jím šlo protáhnout pod okrajem klenby do chodby. Když jsme pak sestupovali chodbou, přibližně po 15 metrech již chodba přestala klesat. Začala se dělit, některé odbočky byly slepé a jiné pokračovaly a zase se většily.

❗ Jak to tam vypadalo?

Byl to zajímavý labyrint s chodbami přibližně

gotického tvaru, krouženými ve žlutém pískovci. Místa skrze klenbu visely odumřelé kořínky, místy se kus klenby odloupl. A někde se podzemí rozšířilo do větších prostor a výška dosahovala i dvou metrů. Tudy jsme procházeli skutečně po špičkách. Celý labyrint byl přibližně dvouúrovňový a mohl se rozprostírat na ploše snad 80 x 40 metrů. Jindy jsme šmejdili kolem vesnic, které jsou známé spoustou vinných sklepů, a našli oblasti, kde se vyskytuje pískovec. Bylo nám jasné, že do takového materiálu se snadněji hloubí sklepy a že jich tam musí být více. Vyptávali jsme se a postupně dostávali i zajímavé tipy. Následně jsme vypátrali další a další vstupy, polozasypané vesnickým odpadem. Museli jsme překonat hromadu páchnoucí řepy nebo střepy rozbitých zavařovacích sklenic, abychom pronikli dovnitř a objevili starý labyrint pískovcových chodeb. Ukázalo se, že zde nejde o účelové spojovací chodby odněkud někam, ale o rozšiřování prostor pro uložení dalšího vína, případně ukrytí lidí. Ale hlavně sloužily k odebírání dalšího písku.

❗ Našli jste tam něco, kromě dalších a dalších chodeb?

Pouze samotný písek, tu a tam nepořádek a místy pomalované stěny. Potřeba zvěčnit se někde, namalovat kosočtverce a jiné důležité symboly, se nevyhýbá ani moravskému podzemí. Mnohé samozřejmě láká si tu něco zkusit vyřít do stěny, zvlášť když to jde tak dobře. Dokonce jsme našli místnost, kde byla ve stěnách vyryta psaníčka jako na vnější zámecké zdi. Klenba byla zdobena různými reliéfy a místy to působilo jako komnata s uměleckými díly, která ale nejde odnést, protože jsou zhotovena přímo do stěn pískovce. Poškodí je jedině čas, vlhkost a vandalové. I z tohoto důvodu nechci uvádět konkrétní vesnice a u fotografií prozrazují lokality jenom orientačně. ■

TAJEMNÉ LÁNY: Kruhy v obilí jsou časté i u nás! Kdo nám krouží mezi zrny? str. 6

ZÁHADY

Časopis o mystériích, zdraví a duši

09 | Září 2013 | 45 Kč/2,40 €

ŽIVOTA

**NAHLÉDLI JSME
osudu do karet**

str. 48

**Božská Marylin:
CO VĚĎELA, ŽE
MUSELA ZEMŘÍT?**

str. 34

**Vzpomínky potápěče:
HLUBINY ODMÍTLY VYDAT
SVATÉ PÍSMO** str. 16

**K. Minařík:
těžký úděl mystika**
str. 56

**Alena Málková:
„ŠEL PO MNĚ
DÉMON!“**

str. 52

USCHOVEJTE

ENERGII

09/2013

SVÉMU BUDOUCÍMU »JÁ«

Muž, který kouzl
do kyselého jablka

× Alan Turing str. 12

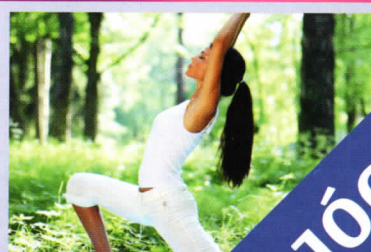
Zázraky z Indie

× Ájurvéda str. 38

Co se skrývá pod
falešnou skálou?

× Hrad Houska str. 28

**JÓGA JAKO
ŘEŠENÍ**
str. 46

× Nový seriál